

RI-O-HANKE VANTAALLA - TYÖNTEKIJÖIDEN KOKEMUKSIA VIRANOMAISTEN VÄLISESTÄ YHTEISTYÖSTÄ

Veera-Maria Kahiala
Kristiina Karvinen
Satu Kleimola
Sosiaalityön käytäntötutkimus
Sosiaalityö
Helsingin yliopisto
Maaliskuu 2023

TUTKIMUKSEN KONTEKSTI

Nuorten tekemä rikollisuus ja toimet rikoksista irroittautumiseen ovat varsin ajankohtaisia aiheita. Rikoksia tekevän nuoren tilannetta ei arvioida systemaattisesti, rikosten teosta irrottautumiseen suunnattuja menetelmiä ei ole kehitetty tarpeeksi, eikä kukaan ota selkeästi vastuuta nuorelle rakentuvasta palvelukokonaisuudesta (Haikkola & Hästbacka, 2019). Oikeusministeriön tehtävänä on ollut kehittää toimintamalli, jonka lähtökohtana on ollut kokonaisvastuun ottaminen nuoresta moniammatillisen osaamisen ja työskentelyn avulla (Oikeusministeriö, 2019). Toimintamallia on toteutettu Vantaalla Oikeusministeriön tuella Ri-O-hankkeena.

Ri-O-hankkeessa tuetaan vakavasti ja toistuvasti rikoksia tekeviä nuoria kohti rikoksetonta ja päihteetöntä elämää. Nuoria autetaan heidän yksilöllisten tarpeidensa mukaan eri viranomaisten yhteensovittettujen palvelujen ja toimintojen avulla. Osana hanketta viranomaisten välisen yhteistyön kohdat on mallinnettu toimintaohjeiksi. Tämä käytäntötutkimus on toteutettu yhteistyössä Rikosseuraamuslaitoksen sekä Vantaan (nyk. VAKE hyvinvointialue) nuorten aikuisten sosiaalityön työntekijöiden kanssa.

TUTKIMUKSEN TARKOITUS

Tutkimuskysymyksemme on:
Millaisena hankkeessa kehitetty viranomaisten välinen yhteistyö näyttäytyy työntekijöille?

Käytäntötutkimuksessa tarkastelemme nuorten aikuisten sosiaalityön ja Rikosseuraamuslaitoksen työntekijöiden näkemystä siitä, miten RiO-hankkeen toimintamallin mukainen työskentely on muuttanut viranomaisten välistä yhteistyötä sekä miten se on vaikuttanut nuorten aikuisten

tukemisessa rikoksettomaan elämään. Lisäksi tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää työntekijöiden näkökulmasta sitä, toteutuuko toimintamallin mukaisessa työskentelyssä asiakkaiden osallisuus.

Tutkimuksen tulokset antavat hankkeessa keskeisten työntekijöiden arvioimana tietoa hankkeen vaikutuksista ja kehittämiskohteista ennen sen päättymistä ja juurruttamista käytännön työhön.

AINEISTO JA ANALYYSI

Aineisto tutkimukseen kerättiin toteuttamalla kaksi puolistrukturoitua ryhmähaastattelua Teams-yhteyksin. Haastatteluihin osallistui yhteensä viisi työntekijää Vantaan nuorten aikuisten sosiaalityöstä ja Rikosseuraamuslaitokselta.

Haastattelut litteroitiin ja 20 sivun mittainen aineisto analysoitiin teemoittelemalla. Teemoittelun avulla aineistosta nousi esiin neljä osa-aluetta: viranomaisten välinen yhteistyö ja monitoimijaisuus, toimintaohjeista saatu tuki, kehittämisohjeet sekä nuorten osallisuus. Tutkimusaineiston analysointimenetelmänä käytettiin sisällönanalyysia.

TULOKSET

Tutkimuksen tuloksina toteamme Ri-O-hankkeen lisänneen osittain viranomaisten välistä yhteistyötä, erityisesti tiedonkulun nopeutumisella sekä hanketyöntekijöiden osaamisen kautta. Työn päällekkäisyyden poistamiseksi oli tehty toimenpiteitä, mutta päällekkäisyyttä kuitenkin esiintyi yhä. Lisäksi esimerkiksi asiakastietojärjestelmät, suuret asiakasmäärät ja kiire hankaloittivat yhteistyön sujuvuutta. Tarvetta yhteistyön lisäämiselle koettiin yhä hankkeen jälkeenkin.

Hankkeen myötä työntekijöille oli kehitetty toimintaohjeita, jotka koettiin selkeiksi ja työtä helpottaviksi ja ohjaaviksi. Toimintaohjeet korostuivat hankkeen suurimpana konkreettisena hyötynä. Ohjeita toivottiin päivitettävän myös hankkeen päätyttyä, esimerkiksi yhteystietojen muuttuessa.

Hankkeen vaikutuksia nuorten osallisuuteen koettiin tutkimuksen tekoaikana liian aikaiseksi arvioida. Osallisuuteen liittyen tunnistettiin kuitenkin paitsi nuorten aikuisten oman motivaation myös oikea-aikaisten, toimivien palveluiden sekä nopean avun saannin merkitys.

IDEAT KEHITTÄMISEEN

Haastateltavat nostivat esille kehitysehdotuksia liittyen hankkeen mahdolliseen jatkoon. Viranomaisten välisen yhteistyön myönteisten vaikutusten toivottiin jatkuvan samoin kuin hanketyöntekijöiden työskentelyn. Sosiaalityön tiimeihin toivottiin nuorten rikolliseen toimintaan perehtyneitä työntekijöitä, jotka voisivat jakaa osaamistaan muille.

Sosiaalityön työntekijät toivoivat lisäkoulutusta desistanssityöskentelyn työmalleista sekä Ri-O:n toimintamallien juurtumista käytäntöihin. Tulosten perusteella arvioimme, että hanke vaatii vielä jatkotyöskentelyä ja resursseja, jotta sille asetetut tavoitteet on mahdollista saada toteutumaan parhaalla mahdollisella tavalla.

LÄHTEET

Haikkola L. & Hästbacka N. (2019). Johtopäätökset ja suositukset. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:34.
Oikeusministeriö. (2019). Toimintamalli rikoksilla oireileville nuorille. Oikeusministeriön julkaisuja 2019:26.